

УДК 81'37+81'373]: 81'373,7:821.161.2 Е. Кононенко (045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/95-1-35>

Вікторія ДАШКОВА,
orcid.org/000-0002-5759-5987
кандидатка філологічних наук,
викладачка кафедри слов'янського мовознавства
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) viktoria.dashkova070422@gmail.com

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ СОМАТИЧНИМИ КОМПОНЕНТАМИ У ПОВІСТІ «ПАПЕРОВІ ЛИСТИ» Є. КОНОНЕНКО

У статті здійснено комплексний лексико-семантичний аналіз фразеологічних одиниць (надалі ФО) із соматичними компонентами, зафіксованих у повісті «Паперові листи» сучасної української письменниці Євгенії Кононенко. Об'єктом нашого дослідження є ФО з назвами частин тіла людини, що функціонують у художній повісті, як засоби репрезентації внутрішнього психоемоційного стану персонажів, їхніх переживань, поведінкових реакцій та міжособистісних взаємин. Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу сучасної лінгвістики до вивчення фразеології у межах людиноцентричної парадигми, а також потребою осмислення мовних особливостей сучасної української жіночої прози з урахуванням національно-культурної специфіки. Особливу увагу зосереджено на аналізі експресивно-оцінного потенціалу соматичних фразеологізмів та їхній ролі у формуванні індивідуально-авторського стилю письменниці. У процесі нашого дослідження виявлено та проаналізовано ФО з такими соматизмами: (руки, очі, голова, серце, ноги, вуха, губи, лікті, нутро, кров). З'ясовано, що найбільш продуктивними у повісті є фразеологізми з компонентом руки, які репрезентують широкий спектр значень – від фізичного контакту й підтримки до домінування, напруження та психологічного тиску. Визначено основні тематико-семантичні групи соматичних ФО, що відображають емоційні стани, внутрішні конфлікти, страх, кохання, втому, інтуїтивні відчуття та кризові переживання головних героїв повісті. Доведено, що соматичні фразеологізми у повісті «Паперові листи» виконують оцінну, образотворчу та емоційно-експресивну функції, сприяючи поглибленому розкриттю психологічного портрета героїв і створенню емоційної напруженості художнього тексту. Соматичні компоненти виступають важливими семантичними маркерами тілесності, через які реалізується зв'язок між мовною картиною світу та внутрішнім досвідом персонажів. Отримані результати засвідчують значущість соматичних ФО, як одного з провідних засобів художньої репрезентації людини в сучасній українській жіночій повісті.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, соматичний компонент, лексико-семантичний аналіз, сучасна жіноча проза, листи.

Viktorii DASHKOVA,
orcid.org/0000-0002-5759-5987
Candidate of Philological Sciences,
Lecturer at the Department of Slavic Linguistics
South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky
(Odesa, Ukraine) viktoria.dashkova070422@gmail.com

LEXICAL AND SEMANTIC FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH A SOMATIC COMPONENTS IN THE NOVEL "PAPER LETTERS" YE. KONONENKO

The article carries out a comprehensive lexical-semantic analysis of phraseological units (hereinafter referred to as FU) with somatic components recorded in the story «Paper Letters» by the modern Ukrainian writer Yevgenia Kononenko. The object of our study is FU with the names of parts of the human body that function in the fiction story as a means of representing the internal psycho-emotional state of the characters, their experiences, behavioral reactions and interpersonal relationships. The relevance of the study is due to the growing interest of modern linguistics in the study of phraseology within the framework of the anthropocentric paradigm, as well as the need to understand the linguistic features of modern Ukrainian women's prose taking into account national and cultural specifics. Special attention is focused on the analysis of the expressive and evaluative potential of somatic phraseologisms and their role in the formation of the individual authorial style of the writer. In the course of our research, we identified and analyzed FOs with the following somatisms: (hands, eyes, head, heart, legs, ears, lips, elbows, insides, blood). It was found that the most productive in the

story are phraseologisms with the hand component, which represent a wide range of meanings – from physical contact and support to dominance, tension and psychological pressure. The main thematic and semantic groups of somatic FOs were identified, reflecting emotional states, internal conflicts, fear, love, fatigue, intuitive feelings and crisis experiences of the main characters of the story. It is proven that somatic phraseologisms in the story «Paper Letters» perform evaluative, figurative and emotionally expressive functions, contributing to the in-depth disclosure of the psychological portrait of the characters and the creation of emotional tension in the literary text. Somatic components act as important semantic markers of corporeality, through which the connection between the linguistic picture of the world and internal experience of the characters. The results obtained confirm the significance of somatic FOs as one of the leading means of artistic representation of a person in modern Ukrainian women's stories.

Key words: phraseological unit, somatic component, lexical-semantic analysis, contemporary women's prose, letters.

Постановка проблеми. ФО є одним із ключових засобів художньої репрезентації внутрішнього світу персонажів у сучасній українській жіночій прозі. Вони забезпечують емоційно-експресивну насиченість тексту, сприяють створенню психологічної глибини образів і відображають індивідуальні особливості авторського світобачення. У повісті «Паперові листи» Євгенії Кононенко ФО зазнають індивідуально-авторського переосмислення, набуваючи посиленого емоційного та образного навантаження. Аналізована повість характеризується варіативністю фразеологічних засобів, що виявляється у семантичних і формальних трансформаціях усталених одиниць. Особливе місце у фразеологічному просторі повісті посідають одиниці із соматичними компонентами, які аналізують тілесний код культури та слугують засобом мовної репрезентації внутрішніх переживань, емоційних станів і психологічних характеристик персонажів. Саме соматичні фразеологізми виявляють високий експресивно-оцінний потенціал і відіграють важливу роль у формуванні психологічного портрета героїв, що потребує окремого лексико-семантичного аналізу.

Аналіз досліджень. Фразеологічний склад сучасної української мови є об'єктом систематичних лінгвістичних досліджень, у межах яких окреслено основні підходи до класифікації, семантики та функціонування ФО у мовленні. Теретичне підґрунтя сучасних фразеологічних студій сформовано у наукових працях (В. Білоноженка, Л. Скрипника, Н. Бабича та ін.). Окремий напрям сучасної лінгвістики становлять дослідження фразеологізмів із соматичними компонентами (В. Ужченко, І. Гнатюк, Л. Савченко, О. Селіванова), у яких розкрито їхню образну природу, експресивно-оцінний потенціал та зв'язок із національно-культурною картиною світу. Лексико-семантичний аналіз ФО у художньому дискурсі представлений у працях таких науковиць (В. Бадюл, Н. Кондратенко, О. Селіванова, Т. Євтушина), присвячених індивідуально-авторському мовленню сучасних українських письменниць ХХ – початку ХХІ століття. У цих наукових

розвідках наголошено на ролі фразеологізмів у формуванні психологічного портрета персонажів і передачі емоційного стану героїв.

Водночас фразеологічний рівень повісті Євгенії Кононенко «Паперові листи», досі не був об'єктом цілісного лексико-семантичного та функціонального аналізу, що зумовлює **актуальність** запропонованого дослідження.

Мета статті – здійснення лексико-семантичного аналізу ФО із соматичними компонентами у повісті «Паперові листи» Євгенії Кононенко та визначення їхніх функцій у художньому тексті.

Виклад основного матеріалу. У сучасному мовознавстві спостерігається різноманіття наукових підходів до тлумачення понять «фразеологізм», «фразеологічна одиниця», «фразеологічний зворот», «фразема», «ідіома» і т. д., Водночас у лінгвістичній практиці найбільш усталеними та загальноприйнятими є терміни «фразеологізм» та «фразеологічна одиниця». У нашій науковій розвідці використовується поняття «фразеологічна одиниця». На сьогодні в українській лінгвістиці сформувалися два підходи до трактування ФО та методологія їхнього аналізу – у вузькому та широкому розумінні. Мовознавці (В. Ужченко, І. Гнатюк, Л. Мацько, О. Селіванова, та ін.) розглядають фразеологію саме у «широкому» розумінні, адже це дає підстави розглядати крилаті вислови, прислів'я, приказки, афоризми як ФО, які досить часто спостерігаються в художніх творах і репрезентують знання про людину та відображають її зовнішні та внутрішні характеристики. Фактичний матеріал, що репрезентовано у представленій науковій праці підтверджує доречність такого підходу.

Тому для подальшого лексико-семантичного аналізу ФО було обрано сучасну повість жінки-письменниці «Паперові листи», яка відзначається здатністю точно відтворювати емоційний стан, внутрішні переживання та почуття героїв, відображаючи їх крізь призму авторського світосприйняття та художнього бачення світу. Сама авторка повісті Є. Кононенко зазначає: «я часто натрапляю на визначення жіночої прози як такої,

що покликана розкривати особливості жіночої психіки, суті жіночого ества, описувати всі ті специфічні подробиці, яких не торкається чоловіча проза, і тому саме цим подробицям жіноча проза повинна приділяти якнайбільшу увагу. Мабуть, стихійно іноді у своїй творчості приділяю увагу саме їм, але це не є моєю свідомою метою» (Кононенко, 2007: 27).

Отже, важливим мотивом повісті Є. Кононенко «Паперові листи» є специфіка життя та історія драматичних стосунків родини київських інтелегентів-науковців, а також цікаві, несподівані сюжетні повороти життя в Україні, де розкриваються одвічні проблеми батьків і дітей, любові та ненависті, гордині й прощення, гріха і покути, відшуку своїх коренів, які не залишають байдужими читачів різної вікової категорії (Кононенко, 2020: 6). Саме листи стають для Лізи – головної героїні твору не лише засобом комунікації, а й формою самовираження, способом осмислення власних почуттів, пережитого досвіду та жіночої долі. Письменниця майстерно передає психоемоційний стан героїні за допомогою ФО із соматичними компонентами, що слугують ефективним засобом художньої репрезентації внутрішнього світу.

У повісті Є. Кононенко «Паперові листи» виявлено та проаналізовано 26 ФО з соматичними компонентами за класифікацією Л. Савченко (модифіковану відповідно до проаналізованої повісті). У проаналізованому художньому творі домінує група ФО із соматизмами (*голова, очі, губи, вуха, руки, лікті, ноги, нутро, серце, кров*). Найпоширенішим у зафіксованих ФО є соматизм *рука* – який репрезентує фізичний та психологічний стан персонажів через хвилювання, застереження, підтримку, домінування, перенаправлення, катування, відмова, єднання: *хапати за руку, тягти за руку, смикнути за руку, взялися за руки*. Наприклад: «Ліза хапає тата за руку» (Кононенко: 2020, 80); «Ліза хапає її за руку: не треба давай спочатку подумаємо, що ми їй скажемо, але Аліса не слухає її» (Кононенко: 2020, 84); ФО символізує риси наполегливості та домінування: «Лізі стає страшно, але Аліса тягне подругу за руку: не бійся!» (Кононенко: 2020, 84) (*пор.*: тягти, потягнути за руку) – «Діяти в чийх-небудь інтересах» (Білоноженко: 2008, 729); ФО на позначення різкого фізичного руху, щоб зупинити або перенаправити людину: «Ліза була рушила до кімнати, але Аліса смикнула її за руку до виходу» (Кононенко: 2020, 85); «Тоді б усі її папери потрапили тобі до рук» (Кононенко: 2020, 122) (*пор.*: потрапити, потрапити до рук, в руки) – «Що-небудь можна легко взяти, дістати, використати» (Білоноженко:

2008, 506); крім того ФО соматизму *рука* символізує підтримку, єднання та перемогу над страхом: «І дівчата *взялися за руки* в темряві нічного купе» (Кононенко: 2020, 87) (*пор.*: держатися за руку, триматися руки) – «Бути на чиемусь боці, підтримувати когось» (Білоноженко: 2008, 193); руки також є складником жестових ФО, що символізують *здивування*: «А то правда, що колись смартфони були аж такі? – питає Лізетта, семирічна дочка Аліси, широко *розводячи руки*» (Кононенко: 2020, 131) (*пор.*: розводити / розвести руками) – «Виразити здивування, захоплення, розгубленість і т.д.» (Білоноженко: 2008, 605); *спільну дію*: «А потім згадував, як вони грали *в чотири руки* із тещею, Світланою Павлівною Розумович» (Кононенко: 2020, 128) (*пор.*: у чотири руки) – «Грати удвох на одному музичному інструменті» (Білоноженко: 2008, 625); *застосування сили, катування*: «І в міліції мовчатику, навіть як *руки крутитимуть!*» (Кононенко: 2020, 112) (*пор.*: ламати, заламувати руки) – «Жестами, виглядом виразити переживання, страждання, хвилювання» (Білоноженко: 2008, 325). Дії або рухи в поєднанні із соматизмом *рука* пов'язані з невмінням користуватися чимось з категоричною відмовою: «А чи давно Анастасія Георгіївна казала, що ніколи *в руки не візьме* цей винахід інтелектуального ідіотизму?» (Кононенко: 2020, 133).

Відповідно до частотності вживання наступними розглянемо ФО із соматизмом *очі*: ФО з компонентом *око* на вираження чесності та відсутності прихованих поганих намірів: «Це правда, – сказав Костик, а потім звернувся до Лізи, щиро *дивлячись їй у вічі*» (Кононенко: 2020, 37) (*пор.*: дивитися в очі, у вічі) – «Зустрічатися, не відчувати перед ким-небудь сорому, провини за щось» (Білоноженко: 2008, 196); соматизм *око* в структурі ФО репрезентує постійну наявність певного образу, спогаду «*перед очима*», а також привертання уваги своєю виразністю, красою «*впадати в очі*»: «У Лізи *перед очима* завжди конкретний приклад: мамина подруга Анжела» (Кононенко: 2020, 18) (*пор.*: перед очима) – «З. Уявляється, згадується хтось кому-небудь» (Білоноженко: 2008, 473); «Краса Одеси *впадала в очі*, і навіть забувалася страшна спека» (Кононенко: 2020, 78) (*пор.*: впадати в очі) – «Хто-небудь помічає, бачить звертає увагу на щось» (Білоноженко: 2008, 126). ФО з компонентом *око* виражають уникнення прямого погляду через почуття сорому, провини «*ховати очі*»: «Мама *ховає очі*» (Кононенко: 2020, 101) (*пор.*: ховати очі) – «Відвертатися, не дивитися на кого-небудь від сорому, ніяковості, незадоволення» (Білоноженко: 2008, 747).

В утворенні фразеологічних образів із соматизмом *голова* у повісті «Паперові листи» використано метафори: просторова (хитати головою) та інструментальна (сушити голову): просторова метафора передає стан людини через уявлення про простір, напрямок та рух у ньому. *Наприклад*, хитання головою – жест, що виражає сумнів, смуток, глибокі роздуми та втрату рівноваги: «Бабуся *похитала головою*» (Кононенко: 2020, 11), «Обидві, –розгублено *хитав головою*» (Кононенко: 2020, 128) (*пор.*: хитати головою) – «Виразити схвалення, осуд, заперечення стосовно слів чи поведінки когонебудь» (Білоноженко: 2008, 745), «У *голові паморочилося* від особливого відчуття свободи, якого Ліза не знала від народження» (Кононенко: 2020, 107) (*пор.*: паморочити голову) – «Позбавляти когонебудь здатності чітко мислити або заважати реально сприймати щось» (Білоноженко: 2008, 482). Інструментальна метафора в повісті Євгенії Кононенко використовується для опису психічного стану людини, тобто в основі ФО з соматизмом *голова* трансплюється мисленнева реакція: «А я *сушила собі голову*, звідки ті листи взялися в нашому домі?» (Кононенко: 2020, 41) (*пор.*: сушити [собі] голову) – «Напружено думати, роздумувати над чимось, шукаючи розв'язання якихось проблем» (Білоноженко: 2008, 701).

Нечисленими у повісті є ФО з соматизмами *ноги, вуха, губи, лікті, нутро, серце, кров*. Соматизм *ноги* репрезентується символом *втоми*: «Тільки Маруся завжди була на *ногах*» (Кононенко: 2020, 8) (*пор.*: на ногах) – «5. Не лягати спати, займатися якимись справами, бути в турботах» (Білоноженко: 2008, 438); «Коли Ліза верталася додому зі своїх наукових секцій, Галина Андріївна годувала її свіжим супчиком, після чого Ліза *валилася з ніг* і півтори години спала у своїй кімнаті» (Кононенко: 2020, 35) (*пор.*: валитися з ніг) – «2. Знесилюватися, знемагати, дуже втомлюватися, виснажуватися від чогонебудь» (Білоноженко: 2008, 50); *заборони*: «Більше ноги його не буде в цьому домі!» (Кононенко: 2020, 101) (*пор.*: ноги не буде) – «Уживається для вираження погрозного запевнення у тому, що хто-небудь ніколи не прийде до когось або кудись» (Білоноженко: 2008, 47);

Соматизм *вухо* як компонент ФО має символічне значення, а саме символ *слуху*: «Ліза тільки *краєм вуха* чула: гімназисти обговорювали, як класно було на тому дні народження!» (Кононенко: 2020, 21) (*пор.*: краєм вуха) – «Чути трохи, не повністю» (Білоноженко: 2008, 309).

У повісті «Паперові листи» яскраво виражені трансформовані ФО з компонентами: *губи*, які

набувають символічного значення *інтимності*: «Костик узяв Лізине обличчя обома руками, *торкнувся губами її губ*» (Кононенко: 2020, 65) (*пор.*: припасти губами до когось) – «Цілувати когонебудь» (Білоноженко: 2008, 564); *лікоть*, який є символом *підтримки*: «Коли вони вирушають у бік Володимирської Гірки, він відразу стає посередині, *підтримуючи* обох дівчат *під лікті*»» (Кононенко: 2020, 37) (*пор.*: чуття (відчуття) ліктя) – «Взаємна підтримка, вірність у дружбі, товаришуванні» (Білоноженко: 2008, 773); *серце* символізує надзвичайно сильне хвилювання, потрясіння та навіть захоплення: «А те, що було в нашу останню зустріч у Києві, – то взагалі щось таке, від чого *зупиняється серце*» (Кононенко: 2020, 5) (*пор.*: серце мре, завмирає) – «Хто-небудь дуже хвилюється, відчуває раптовий переляк, страх, тривогу, захоплення» (Білоноженко: 2008, 641). Не залишилися без уваги та аналізу ФО з соматизмами *внутрішні органи* (нутро), які пояснюють інтуїтивні відчуття або впевненість у чомусь без доказів: «*Нутром* чую: там усе було не так» (Кононенко: 2020, 66) (*пор.*: нутром чути, відчувати) – «Підсвідомо, інтуїтивно передбачати щонебудь, здогадуватися про щось» (Білоноженко: 2008, 773), а також номінатема на позначення системи кровообігу, тобто *кров*: «На мене він уваги не звертав, –розповідала Аліса, –а з мами *пив кров*» (Кононенко: 2020, 22) (*пор.*: пити кров) – «2. Знущатися з когонебудь, кривдити, мучити когось» (Білоноженко: 2008, 504).

Висновки. Проведене дослідження лексико-семантичних особливостей ФО із соматичними компонентами у повісті «Паперові листи» Євгенії Кононенко дає підстави стверджувати, що зазначені мовні одиниці є важливим складником художньо-образної системи тексту. Вони активно залучаються до репрезентації внутрішнього психоемоційного стану персонажів і виступають засобом мовної об'єктивації тілесного та ментального досвіду.

У нашій статті здійснено аналіз і встановлено, що найбільш продуктивними є фразеологічні одиниці з соматизмами: руки, очі, голова, серце, ноги, вуха, губи, лікті, нутро, кров, які характеризуються високим рівнем семантичної єдності компонентів та здатністю передавати широкий спектр емоційних станів і поведінкових реакцій персонажів. Ці одиниці виконують оцінну, образотворчу та емоційно-експресивну функції, посилюючи психологізм оповіді та сприяючи формуванню індивідуально-авторського стилю письменниці. Соматичні компоненти у структурі ФО функціонують як семантичні маркери людиноцентричної

спрямованості художнього твору, відображаючи тісний зв'язок мовної картини світу з тілесним і психоемоційним розвитком людини. Залучення таких фразеологізмів забезпечує динамічність художнього мовлення та поглиблює психологічну характеристику головних героїв. Обмеженням проведеного дослідження є зосередження аналізу на матеріалі однієї повісті. Що не дає змоги

повною мірою простежити особливості функціонування соматичних ФО у всьому творчому доробку Є. Кононенко.

Перспективи подальших наших наукових розвідок убачаємо в розширенні аналізованих творів і проведенні зіставних досліджень соматичних фразеологізмів у художніх творах інших представниць сучасної української жіночої прози.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич Н. Д. Фразеологія української мови : навч. посіб. Чернівці, 1970-1971. Ч. 1. 63 с.; Част. II. 89 с.
2. Бадюл В. В. Коды культуры в аспекті культурної інтерпретації фразеологічних одиниць. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. Ужгородський національний університет. 2018. Вип. 6. С. 7-11.
3. Бадюл В. В. Функційно-семантичний потенціал фразеологічних одиниць в українській жіночій прозі початку XXI століття: лінгвокультурологічний аспект. дис....канд. філол. наук. 10.02.01. Одеса. 2020. 237 с.
4. Гнатюк І. С. Основні фактори розвитку та переосмислення фразеологічних значень. *Семасіологія і словотвір*. Київ: Наукова думка. 1989. С. 67-70.
5. Євтушина Т. О. Етнічна ідентифікація мовця у вигуківих фразеологічних одиницях прози Марії Матіос. *Записки з українського мовознавства*. 2017. Вип. 24(1). С. 278-284
6. Кондратенко Н. В. Дискурсивна парадигма досліджень художнього тексту. *Записки романо-германської філології*. Одеса: КП ОМД. 2015. В. 1 (34). С. 60-65.
7. Кононенко Є. Межі й мета межі істинної жінки. *Критика*. 2007. № 12 (122). С. 27-28.
8. Кононенко Є. Паперові листи. SNOWDROP. 2020. 135 с.
9. Мацько Л. Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту. *Культура слова*. 2011. Вип. 75. С. 56-66.
10. Савченко Л. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти. Ужгород: Доля. 2013. 600 с.
11. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). Київ; Черкаси: Брама. 2004. 276 с.
12. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К. 2006. 716 с.
13. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ : Наукова думка, 1973. 280 с.
14. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко, та ін. К.: Наукова думка. 2008. 1104 с. (Словники України).
15. Ужченко В. Д. Нові лінгвістичні парадигми «концепт – фразеологізм – мовна картина світу». *Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку*: збірник наукових праць. Запоріжжя. 2006. С. 146-151.

REFERENCES

1. Babych N. (1970-1971) *Frazeolohiia ukrainiskoi movy*. [Phraseology of the Ukrainian language]: navch. posib. Chernivtsi. Ch. 1. 63 s.; Chast. II. 89. [in Ukrainian].
2. Badiul V. (2018) *Kody kultury v aspekti kulturnoi interpretatsii frazeolohichnykh odynyts*. [Cultural codes in the aspect of cultural interpretation of phraseological units] *Zakarpatski filolohichni studii*. Uzhhorod. Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet. Vyp. 6. 7-11. [in Ukrainian].
3. Badiul V. (2020) *Funktsiino-semantychnyi potentsial frazeolohichnykh odynyts v ukrainiskii zhinochii prozi pochatku XXI stolittia: lnhvokulturolohichnyi aspekt*. [Functional-semantic potential of phraseological units in Ukrainian women's prose of the early XXI century: linguoculturological aspect] *dys....kand. filol. nauk*. 10.02.01. Odesa. 237. [in Ukrainian].
4. Hnatiuk I. (1989) *Osnovni faktory rozvytku ta pereosmyslennia frazeolohichnykh znachen*. [Main factors of development and rethinking of phraseological meanings. Semasiology and word formation] *Semasiolohiia i slovotvir*. Kyiv: Naukova dumka. 67-70. [in Ukrainian].
5. Ievtushyna T. (2017) *Etnichna identyfikatsiia movtsia u vyhukovykh frazeolohichnykh odynytsiakh prozy Marii Matios*. [Ethnic identification of the speaker in exclamatory phraseological units of Maria Matios prose] *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva*. Vyp. 24(1). 278-284. [in Ukrainian].
6. Kondratenko N. (2015) *Dyskursyvna paradyhma doslidzhen khudozhnoho tekstu*. [Discursive paradigm of literary text research] *Zapysky romano-hermanskoj filolohii*. Odesa: KP OMD. V. 1 (34). 60-65. [in Ukrainian].
7. Kononenko Ye. (2007) *Mezhi y meta mezhi istynnoi zhinky*. [The boundaries and purpose of a true woman's boundaries] *Krytyka*. 2007. № 12 (122). 27-28. [in Ukrainian].
8. Kononenko Ye. (2020) *Paperovi lysty*. [Paper sheets] SNOWDROP, 135. [in Ukrainian].
9. Matsko L. (2011) *Linhvokulturolohichnyi analiz khudozhnoho tekstu*. [Linguistic and cultural analysis of a literary text] *Kultura slova*. Vyp. 75. 56-66. [in Ukrainian].
10. Savchenko L. (2013) *Fenomen etnokodiv dukhovnoi kultury u frazeolohii ukrainskoi movy: etymolohichnyi ta etnolinhvistychnyi aspekty*. [The phenomenon of ethnocodes of spiritual culture in the phraseology of the Ukrainian language: etymological and ethnolinguistic aspects] *Uzhhorod: Dolia*, 600. [in Ukrainian].
11. Selivanova O. (2004) *Narysy z ukrainskoi frazeolohii (psykhokohnityvnyi ta etnokulturnyi aspekty)*. [Essays on Ukrainian phraseology (psychocognitive and ethnocultural aspects)] *Kyiv; Cherkasy: Brama*, 276. [in Ukrainian].

12. Selivanova O. (2006) Suchasna linhvistyka. Terminolohichna entsyklopediia. [Modern linguistics. Terminological encyclopedia] Poltava: Dovkillia-K, 716. [in Ukrainian].
13. Slovnyk frazeolohizmiv ukrainskoi movy (2008). [Dictionary of Ukrainian phraseology] / Uklad.: Bilonozhenko V., ta in. K.: Naukova dumka, 1104. (Slovnyky Ukrainy). [in Ukrainian].
14. Skrypnyk L. (1973) Frazeolohiia ukrainskoi movy. [Phraseology of the Ukrainian language]. Kyiv: Naukova dumka. 280. [in Ukrainian].
15. Uzhchenko V. (2006) Novi linhvistychni paradyhmy «kontsept – frazeolohizm – movna kartyna svitu». [New linguistic paradigms «concept – phraseology – linguistic picture of the world»] Skhidnoslovianski movy v yikh istorychnomu rozvytku: zbirnyk naukovykh prats. Zaporizhzhia. 146-151. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 29.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.03.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

